

Asia: VN/10508/2025

Lausuntopyyntö valtiovarainministeriön asetuksessa säädettävistä hyvinvointialueen taloustietojen toimittamiseen sovellettavista tietosisällöistä ja teknisistä kuvauksista koskien tilikautta 2026 sekä valtioneuvoston asetuksesta koskien aikatauluja

Palveluluokitukseen ehdotetut tekstimuutokset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Ei lausuttavaa.

Tilinpäätöstä täydentävät tiedot/HHYTT

Selvitetään hyvinvointialueiden kykyä eritellä sosiaalihuollon taloudellisen toimintakyvyn edistämisen palvelujen (pois lukien lastensuojeluun liittyvä raha-asioiden hoito), nykyisen asiakasryhmäkohtaisen sosiaalityön ja -ohjauksen palveluluokalle kohdentamisen sijaan: kykenevätkö hyvinvointialueet erittelemään sosiaalihuollon taloudellisen toimintakyvyn edistämisen palvelut (pois lukien lastensuojeluun liittyvä raha-asioiden hoito) asiakasryhmäkohtaisilta sosiaalityön ja -ohjauksen palveluluokilta erilliselle palveluluokalle ja jos, niin mitä kohdistussääntöjä käyttävät erittelyssä?

Sosiaalihuollon taloudellisen toimintakyvyn edistämisen palvelujen erittely erilliselle palveluluokalle on haasteellista. Asiakkaille myönnetty täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki sekä sosiaalinen luototus on helppo kohdentaa erilliselle palveluluokalle, koska niillä on omat kustannuspaikat kirjanpidossa. Hankalampaa on eritellä työ, jota tehdään sosiaalityön ja -ohjauksen kustannuspaikoilla. Emme saa suoraan esim. päätökseltä tietoa taloudellisen toimintakyvyn edistämisen palvelussa tehdystä työstä, koska meillä ei tehdä asiasta erillistä päätöstä tällä hetkellä. Asiakkaan tarpeet eivät monestikaan liity pelkästään taloudellisen toimintakyvyn edistämiseen, vaan talouden ongelmat ovat osa monisäikeistä kokonaisuutta ja silloin päätös on tehty joko sosiaalityöstä tai sosiaaliohjauksesta minkä sisällä taloudellista toimintakykyä tuetaan ja edistetään.

Selvitetään päihdekuntoutujien laitospalvelun osalta, kykenevätkö hyvinvointialueet erittelemään päihdekuntoutujien sosiaalihuollon ja terveydenhuollon laitospalvelun ja jos, niin mitä kohdistussääntöjä käyttävät erittelyssä? Lisäksi selvitetään mitä kustannuksia hyvinvointialueet ovat nykyisin kohdentaneet palveluluokalle 2452 eli ovatko hyvinvointialueet raportoineet palveluluokalla 2452 sekä sosiaalihuollon että terveydenhuollon laitospalvelun kustannukset vai vain sosiaalihuollon laitospalvelun vai vain terveydenhuollon laitospalvelun kustannukset ja mitä kohdistussääntöjä ovat käyttäneet raportoinnissa?

Kykenemme erittelemään päihdekuntoutujien sosiaalihuollon ja terveydenhuollon laitospalvelun kirjanpidon kustannuspaikkojen ja muiden laskentatunnisteiden perusteella. Olemme kohdentaneet palveluluokalle 2452 sekä sosiaalihuollon että terveydenhuollon laitospalvelun kustannukset

kirjanpidon kustannuspaikkojen ja muiden laskentatunnisteiden perusteella.

Nykyisellään suun terveydenhuollon perustason ja erityistason palvelut kohdennetaan palveluluokalle 2545 Suun terveydenhuollon palvelut. Kykenevätkö hyvinvointialueet tuottamaan eurotiedot suun terveydenhuollon edistävän (ennaltaehkäisevän) ja korjaavan työn HHYTT-erillistietopyyntöön, ja jos, niin mitä kohdistussääntöjä alueet käyttävät erittelyssä?

Emme pysty tuottamaan eurotietoja edistävästä työstä ja korjaavasta työstä, koska molempia töitä tehdään limittäin.

Uusi tietokokonaisuus: Investointisuunnitelma HHIS

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Uudessa raportointipohjassa rivitietoina esitetään alueen tärkeimmät investoinnit ja investointeja vastaavat sopimukset (=hanke). Hankintamenoltaan vähäiset investoinnit voidaan raportoida yhteissummuna, mikä on sinänsä erittäin hyvä asia. Summarivien osalta osaa pyydettävistä tiedoista on kuitenkin mahdotonta raportoida. Tällaisia ovat esimerkiksi investointien kaltaisten sopimusten osalta sopimuksen kesto ja irtisanomisaika. Summarivi on heterogeeninen joukko erilaisia investoinnin kaltaisia sopimuksia, jolloin tietoa ei voi ilmoittaa rivikohtaisesti. On tärkeää harkita, mitkä kentät ovat pakollisia jokaiselle riville ja mitkä ovat vapaaehtoisesti täytettäviä. Kenttien pakollisuutta esim. edellä mainittujen kenttien osalta olisi syytä harkita myös viimeisten suunnitteluvuosien aikana alkavien hankkeiden osalta. Onko tarpeellista arvata investointisuunnitelmaan sopimuksen kesto ja irtisanomisaikaa vuosia ennen sopimusneuvottelujen aloittamista? Summarivit voivat olla haasteellisia myös seuraavien vuosien raportoinnin osalta. Summariville saattaa sisältyä yksittäisiä, vähäisiä, hankintoja, joiden hankinta voi viivästyä tai jakaantua kahdelle vuodelle.

Käytännössä on myös tilanteita, jossa samaan hankkeeseen liittyy investoinnin kaltainen sopimus sekä taseinvestointi. Tällainen voi olla esimerkiksi uudisrakennuksena vuokrattava tehostetun palvelu-asumisen yksikkö. Vuokrat käsitellään investoinnin kaltaisena sopimuksena, mutta kohteeseen tuleva toimintavarustus hankitaan taseinvestointina. Ohjeistuksessa tulee huomioida, miten tällaiset hankkeet raportoidaan.

Osasuunnitelmille jakaminen on ongelmallista tilanteessa, jossa hyvinvointialue rakentaa soten ja pelan yhteiskäyttöön tulevan toimitilan. Kyse on käytännössä niin hankkeen toteutuksen kuin kirjanpidon, taloussuunnittelun ja rahoituksen kannalta yhdestä hankkeesta. Hankkeen jakaminen sote-pela osasuunnitelmiin vain investointisuunnitelmia varten on keinotekoisia, laskennallista ja lisää manuaalista työtä. Ymmärrämme, että osasuunnitelmien vaade tulee lainsäädännöstä, mutta jako ei vastaa käytännön elämää näissä merkittävässä hankkeissa.

Osasuunnitelman valinta on vaikeaa myös koko hyvinvointialuetta koskevista investoinneista. Tällaisia ovat esimerkiksi koko hyvinvointialuetta hyödyttävät ICT-investoinnit (esim. toimialariippumaton ICT, tietojohdantamisen ratkaisut) tai osakesijoitukset, jotka eivät kohdistu tiettyyn osasuunnitelmaan. Näiden investointien luokitteluun olisi hyvä ohjeissa ottaa kantaa.

Pääasiallinen palveluryhmä on viety mielestämme tiedonkeruussa liian alhaiselle tasolle. Investointien suunnittelua ei tehdä palveluryhmittäin eikä niitä esitetä tällä tasolla hyvinvointialueen talousarviossa. Tämä raportoitava tieto on jälleen uusi manuaalisesti tehtävä luokittelu vain investointisuunnitelman raportointia varten. Jos ehdotettujen palveluryhmien on tarkoitus olla samat kuin palveluluokituksessa (HVA-AURA-käsikirjan liite 2), niin palveluryhmien nimissä on kaksi virhettä. Vammaisten sosiaalipalvelut pitäisi olla vammaisten henkilöiden sosiaalipalvelut. Palveluluokissa ei ole ryhmää Sosiaali- ja terveydenhuolto.

Lainanottovaltuuden sitoutumisvuosi tulisi määritellä ohjeistuksessa. Määrittely on ymmärtääksemme erilainen investoinneilla ja investoinnin kaltaisilla sopimuksilla ja tämä tulisi selventää. Lisäksi haluamme tuoda esiin ”kohteen vanhenemiseen” huomiona, että rakennushankkeiden osalta hankkeen käynnistyminen voi helposti viivästyä yli vuodella johtuen valitusprosesseista, kilpailutusprosessista tapahtuneista viivästyksistä, resurssien riittävyydestä jne. johtuen. Vaatimus esittää hanke uutena vain vuoden viivästymisestä johtuen, huomioiden investointisuunnitelmien todella aikainen valmistelu, on kohtuuton. Hyvinvointialueet valmistelevat nyt vuonna 2025 hankkeita, joiden ennakoita alkavan vuonna 2027. On selvää, että näin pitkässä aikajänteessä voi tapahtua asioita, joilla on vaikutus-ta hankkeen aloitusajankohtaan. Erityisesti erilaisten toimitila-/rakennushankkeiden siirtyminen yli vuodella on kokemuksemme mukaan varsin tavallista. Toisaalta hankkeet halutaan ennakoita hyvissä ajoin suunnitelmiin, jotta hanketta voidaan valmistella varmana siitä, että investoinnilla on ao. ministeriön lupa edetä ja rahoitus olemassa. Ymmärrämme, että investointilupa ei voi olla ”ikuinen”, mutta vain vuoden viivästyksen hyväksyminen toimitila-/rakennushankkeissa on liian lyhyt.

Tuomme myös esiin, että tällä uudella investointisuunnitelman määrämuotoisella raportoinnilla vähennetään valtiohallinnon työtä, mutta sillä lisätään hyvinvointialueen manuaalista työtä. Raportointiin vaadittavat tiedot eivät ole missään tietojärjestelmässä vaan tietoja ylläpidetään manuaalisesti Excelissä, joista ne edelleen manuaalisesti viedään raporteille. Lisäksi kyse on suunnitelmista, jotka joudutaan raportoimaan huomattavan aikaisessa vaiheessa. Vaatimus esimerkiksi yksin hankkeen nimen säilymisestä muuttumattomana on haasteellinen, kun puhutaan tulevaisuuteen ulottuvista hankeaiheista ja tietojen manuaalisesta ylläpidosta.

Investointimenot raportoidaan lomakkeella vuosille X, X+1, X+2 ja X+N. Investointisuunnitelma laaditaan lain mukaan neljälle vuodelle. Miksi lomake ei vastaa tässä kohtaa lakia ja seuraanko tästä hyvinvointialueille velvoite raportoida suunnitelmakauden neljäs vuosi osana erikseen toimitettavaa tekstiosuutta? Vai onko tarkoitus, että investointisuunnitelma raportoidaan jatkossa kolmelle vuodelle ja tarkoittaako N siis kaikkia myös neljän vuoden suunnittelukauden jälkeen ennakoituja kohteita, joka johtaisi siihen, että investointisuunnitelma ulottuisi lakia pidemmälle kaudelle.

Pitkäaikaisen lainan tarve-aulukossa pyydetään raporttoimaan ”Arvio kyseisenä vuonna käynnistettä-vien investointien edellyttämästä pitkäaikaisen lainan tarpeesta raportoidaan i kaikkien kyseisenä vuonna suunnitelmalla käynnistettävien investointihankkeiden toteuttamiseen vaadittava pitkäaikaisen lainan määrä. Kun tähän lukuun lisätään investointisuunnitelma-aulukosta saatavat kyseisenä vuonna käynnistettävät investointeja vastaavat sopimukset, saadaa ko. vuoden investointisuunnitelmalle sidottu lainanotto valtuuden määrä.

Hyvinvointialueen rahoitus suunnitellaan kokonaisuutena ja siihen vaikuttavat monet muutkin asiat kuin investoinnit. Arviona esitettävä euromäärä voivat siten poiketa todellisuudessa tarvittavasta lainamäärästä. Todellinen rahoitustarve arvioidaan vuosittain kokonaisuutena.

Kaikki muut ehdotetut muutokset

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

HTAS -raportille esitetään pakollisena tietona ”Kyseisenä vuonna käynnistettävien investointien edellyttämä pitkäaikaisen lainan kokonaistarve, €”. Hyvinvointialueen rahoitusta tarkastellaan aina kokonaisuutena ja siihen vaikuttavat kaikki rahavirrat sekä kassavarojen tilanne. Pitkäaikaista lainaa nostetaan vain, kun sitä maksuvalmiuden näkökulmasta aidosti tarvitaan. Arviona esitettävä euromäärä voi siten poiketa todellisuudessa tarvittavasta lainamäärästä.

Mediavapausasetuksen mukainen tietosisällön tuottaminen vaatii manuaalista työtä, sillä kyseiset laskut tai laskujen osat eivät ole tunnistettavissa suoraan. Laskuilla saattaa lisäksi olla palveluntarjoajan markkinointinimi tai aputoiminimi virallisen nimen sijaan, jolloin virallisen nimen puuttumisen havaitseminen ja löytäminen on manuaalista ja virhealtista työtä. Samoin luotto- ja maksuaikakorttien kautta mahdollisesti tehtävien ostosten tunnistaminen ja raportointi on käytännössä hyvin haastavaa, manuaalista työtä ja osin myös riippuvainen siitä, että kortin haltija huomaa omaa laskua käsitellessään tunnistaa ostoa asetuksen mukaiseksi ostoksi. Uuden seurantakohteen perustaminen ei ratkaise kulujen tunnistettavuuden haasteita, vaan raportoitavan tiedon koonti vaatii joka tapauksessa manuaalista työtä. Painatukset, ilmoitukset, markkinointi – tilille on vuonna 2024 kirjattu noin 440 ostolaskua, joiden yhteissumma on noin 306 000 euroa.

Valtioneuvoston asetus hyvinvointialueiden toimittamiseen aikatauluista

Kommentit valtioneuvoston asetuksella annettaviin uusiin raportoinnin aikatauluihin

Ymmärrämme, että esitetty määräaika perustuu lakiin, mutta tästä huolimatta pitäisimme loogisena, että HHIS raportin aikataulu olisi vastaava kuin HTAS raportoinnin aikataulu (15.1). Talousarvion ja investointisuunnitelman valmistelu linkittyvät toisiinsa, joten olisi loogista, että myös raportointi valtiokonttorille olisi aikataulun osalta yhtenevä.

Muut huomiot

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Viljakainen Maarit

Päijät-Hämeen hyvinvointialue - Lausunnon ovat laatineet talouspäälikkö Paula Ryynänen, laskentapäälikkö Irene Malmberg ja talousjohtaja Antti Niemi.